

Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі

1. Основні небезпеки в урбанізованому середовищі.
2. Особливі заходи безпеки в багатоповерхових будинках.
3. Загальні правила користування і поведінки в приміщеннях.

1. Нині спостерігається стійке зростання кількості людей, що проживають в містах. Загальна площа урбанізованого простору земної кулі становила в 1980 р. 4,69 млн км². Очікується, що 2070 р. вона досягне 19 млн км² — 12 % всього і більше 20 % життєпридатної території суші. До 2030 р. переважним місцем проживання людей будуть селища міського типу. Економічні витрати в урбанізованому суспільстві від захворювань (стресу, шуму, забруднень та іншого) в деяких розвинених країнах дорівнює втратам, що заподіяні страйками робітників.

Збільшення площі урбанізованого середовища сприяє *знищенню природного середовища* за рахунок зрубів лісів та інших насаджень, зміни умов життя і, як результат, явищ підвищеної захворюваності мешканців нових районів.

Гострота соціального розвитку міст за своїм характером в Україні має свої особливості. Відсутня тенденція зростання чи утворення малих міст.

Урбанізація проходить на фоні специфічної поведінки населення — його міграції. Міграція населення — складний суспільний процес, пов'язаний з переміщенням населення в регіони зі стабільним соціально-економічним становищем. Міграції населення відіграли важливу роль в історії людства.

Зростання населення внаслідок визначених міграційних процесів викликає інші соціальні процеси в суспільстві. В умовах нормальної адаптації нового населення загальні риси суспільства залишаються незмінними. Але в умовах, коли більшість нового населення не адаптується у великих конгломераціях, то з'являються передумови виникнення негативних відповідних наслідків у суспільстві.

З іншого боку, збільшення населення великих конгломерацій веде до *перевантаження структури обслуговування*, систем постачання найнеобхіднішої продукції та енергетичних ресурсів життєдіяльності. Одночасно з розвитком конгломерацій збільшується їх негативний тиск на біосферу. Кожне велике місто становить штучне середовище антропогенного походження. Це середовище — досить складна екологічна система зі своїми специфічними умовами, створеними співвідношенням природних факторів середовища та технічних особливостей виробництв.

Характерними *наслідками* дії згаданих вище негативних факторів є ураження здоров'я населення, внаслідок чого виникають захворювання ендокринної системи, інфекційні, крові, органів дихання, туберкульоз, педикульоз та інші.

Збільшився рівень дорожньо-транспортного травматизму, аварій в побуті (пожеж, вибухів та ін.). Найбільш поширеною причиною вибухів у

побуті є низька культура у використанні газових приладів (особливо в умовах користування, коли споживачі знаходяться в нетверезому стані). З такої ж причини збільшується кількість випадків пожеж у помешканнях.

2. Телефони всіх служб, що ліквідують небезпеки, ремонтують комунікації, здійснюють всілякі види допомоги, мають бути представлені у вигляді інформації при вході в під'їзд будинку.

Використання газу. Всі газові прилади, трубопроводи, газова арматура та лічильники мають бути зроблені за чинними правилами. Без дозволу не допускається ремонт, переобладнання чи обслуговування.

Відключенню від діючого газопроводу зі встановленням заглушки підлягають прилади і апарати, які експлуатуються з витокom газу, мають несправну автоматику безпеки, димарі, вентиляційні канали і зруйновані оголовки димових труб.

Димові і вентиляційні канали слід періодично перевіряти і очищати.

Первинна, а також після ремонту, перевірка і очищення виконується спеціалізованою організацією разом з представниками житлово-експлуатаційної організації. Результати оформлюються актом.

Повторні перевірки димових і вентиляційних каналів в будівлях житлового фонду можуть виконуватися житлово-експлуатаційними управліннями, кооперативами та іншими підприємствами, що мають підготовлений персонал. Відомості про повторну перевірку заносяться у спеціальний журнал.

Житлово-експлуатаційні організації повинні:

- надавати підприємствам газового господарства всіляку допомогу під час проведення ними технічного обслуговування газового обладнання житлових приміщень, а також пропаганда правил безпеки використання газових приладів серед населення;

- тримати у відповідному стані підвальні приміщення, технічні коридори і підпілля, забезпечити постійне функціонування електроосвітлення і вентиляції; стежити за ущільненням вводів підземних комунікацій в підвальні приміщення будівель, а також місць перетинання газопроводами будівельних елементів у будівлях;

- забезпечити в будь-який час доби безперешкодний доступ робітників підприємств газового господарства у всі підвальні приміщення, технічні коридори і підпілля, а також приміщення перших поверхів для перевірки їх на загазованість;

- своєчасно перевіряти стан димарів і вентиляційних каналів, оголовків димарів і контролювати якість виконання визначених робіт з реєстрацією результатів в спеціальних журналах;

- негайно повідомляти підприємству газового господарства про необхідність відключення газових приладів під час виявлення несправностей димарів і самовільно встановлених газових приладів;

- під час виїзду мешканців викликати представника газового господарства для відключення газових приладів від газопостачання.

Категорично забороняється використовувати балонні газові прилади в багатоповерхових будівлях житлового фонду.

Відповідальність за справний стан газового обладнання, димових і вентиляційних каналів, ущільненість вводів інженерних комунікацій в житловому фонді покладається на керівників житлово-експлуатаційних організацій, в житлових кооперативах — на їх голів, в будинках і помешканнях, що належать громадянам на засадах особистої власності, — на їх володарів.

Відповідальність за безпечну експлуатацію побутових газових приладів покладається на квартиронаймачів і домовласників.

Підприємства газового господарства і житлово-експлуатаційні організації мають забезпечити інструктаж квартиронаймачів, володарів помешкань і квартир за встановленими правилами використання побутових газових приладів і апаратів.

Первинний інструктаж мешканців міста має проводитись в технічному кабінеті підприємства газового господарства на діючому газовому обладнанні. Інструктувати мешканців міста, що заселяють помешкання після капітального ремонту і мешканців сільських населених пунктів дозволяється в квартирі під час пуску газу.

В громадських приміщеннях і на підприємствах побутового обслуговування населення невиробничого характеру біля газового обладнання мають бути вивішені інструкції з безпеки користування газом.

Особи, що використовують побутові газові прилади, повинні виконувати вимоги "Типової інструкції з безпечного використання побутових газових приладів і апаратів" і "Інструкції з експлуатації заводу-виробника".

Токсичні, пожежо- та вибухонебезпечні матеріали не повинні знаходитися в житлових будинках. Особливо небезпечними є процеси, що впроваджуються під час проведення ремонтних робіт, пов'язаних з газо- та електрозварювальними роботами. Всі роботи з використанням відповідних приладів, посудин, що працюють під тиском та інше, для газо- та електрозварювальних робіт мають проводитись за встановленими інструкціями на випробуваному обладнанні працівниками з відповідною підготовкою. Під час зварювальних та інших робіт не дозволяється залишати їх без нагляду протягом усього часу перевезення, робіт, перерв і зберігання.

Всі **електроприлади** і устаткування, що використовуються в побуті, повинні мати сертифікацію якості, подвійну ізоляцію і встановлені вимоги безпечного користування, які необхідно ретельно виконувати. Неприпустимо використовувати прилади, провід та розетки з пошкодженою ізоляцією або після ушкоджень. Запобіжники мають використовуватися тільки заводського виробництва і відповідати вимогам до їх технічних характеристик.

3. Загальні правила користування приміщеннями і поведінки мешканців становлять передумову запобігання руйнуванню будинків і виникненню конфліктів. Фактично загальні правила встановлюють систему заборон, що дозволяє нормальну експлуатацію житла на дуже тривалий термін.

Забороняється руйнування несучих будівельних елементів з метою перепланування квартир.

Забороняється використання підйомно-вантажних пристроїв для підйому вантажів на висоту (за типом "кран у вікно").

Забороняється колоти дрова у всіх приміщеннях і на сходах.

Забороняється розпалювання вогнищ в будь-яких приміщеннях будинків.

Забороняється загромождження проходів, які можуть бути використані під час евакуації населення.

Забороняється розукомплектування арматури на трубах для водопостачання під час пожежі.

Під час витоку газу треба негайно повідомити газову службу і служби електропостачання з метою відключення мережі будинку від подачі струму.

Забороняється навішування пристосувань для гнуття труб (та іншого профілю прокату) на металеві огорожі сходинок в під'їзді.

Забороняється кидати в сміттєпровід великі речі та будівельне сміття.

Не рекомендується сидати дітям та жінкам в кабінку ліфта з незнайомими чоловіками.

Двері та вхід у підвальне приміщення і на дах мають бути зачинені на замок. Ключі від них мають знаходитись у чергового та в житло-експлуатаційній організації.

Забороняється витрушування речей з балконів та вікон.

Під час зупинки ліфта необхідно повідомити чергового. Забороняються самовільні спроби відчинення ліфтів до прибуття фахівців.

На прибудинковій території *забороняється* палити вогнища в безпосередній близькості до будинків. Сміття необхідно складати в спеціальну тару, яка має бути розташована на окремих майданчиках. Вздовж будинку мають бути передбачені дві дороги для можливості пожежного гасіння одночасно з двох сторін.

Дороги мають бути прокладені до кожного з під'їздів для більш легкого виконання вантажно-розвантажувальних робіт меблів, побутової техніки тощо.

В кожному районі (чи мікрорайоні) мають бути створені сквери з зеленими насадженнями.

Від дороги будинки мають бути відділені деревами з високою кроною, щоб зменшити шум від міського транспорту. За можливості, в таких скверах створюють майданчики, що мають сцени та лави для глядачів.

Завдання для самоконтролю

- 1. Вкажіть небезпечні фактори, пов'язані з урбанізацією середовища життєдіяльності людини.*
- 2. Вкажіть заходи безпеки в багатопверхових будинках.*
- 3. Охарактеризуйте роботу житлово-експлуатаційних організацій.*
- 4. Перерахуйте загальні правила користування приміщеннями.*